

GENERALUL ADJUTANT PAUL TEODORESCU (1888-1981) – 130 DE ANI DE LA NAȘTERE

Profesor univ. dr. Valentin CIORBEA'

„Nu am întâlnit un spirit mai creator și mai precis. Între concepție și execuție este o clipă. Se confundă. Este în adevăr o mândrie a armatei noastre.

Colonelul Teodorescu Paul este un ofițer de înaltă valoare intelectuală și morală care îi dau o mare autoritate și valoare ostășească”.

General Ion P. Bădescu, 1932

Se împlinesc, la 28 iunie 2018, 130 de ani de la nașterea generalului adjutant Paul Teodorescu, un vârf al elitei Armatei României din perioada interbelică. Paul, cum îl dezmierdau părinții, cei trei frați și două surori (la Primăria Bacău a fost înscris cu numele de Pavel, funcționarul apreciind că Paul nu este nume românesc) a venit pe lume în familia căpitanului de cavalerie Gheorghe Teodorescu și a Antoniei. O familie frumoasă în care părinții, după obiceiul epocii, s-au ocupat cu multă grijă de formarea însușirilor morale și fizice ale copiilor pe parcursul celor *șapte ani de acasă*. Încă nu se creaseră în România grădinițe pentru educația și instruirea preșcolarilor.

Tatăl, participant la Războiul de Independență, rănit în luptele de la Opanez, le ținea pruncilor adevărate lecții de patriotism cu exemple din campania din sudul Dunării. Împreună cu soția își sfătuiau copiii cum să se comporte în diferite ocazii publice, față de

persoanele mai în vârstă ș.a., în scopul de a-i face cetățeni folositori societății cu sentimentul iubirii de țară, cum va preciza generalul Paul Teodorescu în paginile de memorii pe care le-a intitulat *Viața mea*².

Nu surprinde că, în respectivul climat, în care țara și iubirea ei ocupa un loc prioritar în educația copiilor, trei băieți ai familiei Teodorescu au ales cariera militară, Paul și Gheorghe ajungând la gradul de general, iar Eugen de locotenent-colonel.

Paul împreună cu fratele său Gheorghe au fost înscriși la Liceul Militar din Iași. După absolvire s-a decis să urmeze Școala Superioară de Infanterie pe care a început-o la 6 septembrie 1906. La absolvire a fost avansat, la 1 iulie 1908, sublocotenent și repartizat la cerere împreună cu trei colegi la Regimentul 16 „Suceava”, dislocat la Fălticeni, pe funcția de comandant de pluton.

După un an comandantul unității nota în „Foaia calificativă” a tânărului său subordonat: *Este activ și întrebuințează toată puterea de muncă pentru binele serviciului. Se ocupă mult și pasionat de educația și instrucția soldaților. Întrunește toate calitățile ofițerului eminent*³.

Și-a perfecționat stilul de comandă pe noi funcții, la compania Școlii cu termen redus de la Ploiești, iar, din octombrie 1911, la Școala Superioară de Infanterie. Aici a fost comandant de pluton și profesor de regulamente.

Colonelul Mladin, comandantul școlii îl apreciază laudativ pe sublocotenentul Paul Teodorescu accentuând între altele: *Îndeplinește serviciul în mod elogios și rezultatele dobândite sunt foarte bune. Ofițer de încredere care se va distinge întotdeauna. Am credința justificată prin realele însușiri ce le posedă, că va înainta printre excepționali*⁴.

La București își organizează eficient timpul liber cu scopul de a *mări câmpul meu de cunoștințe, baza carierei mele*⁵, după cum relatează în memorii. Se ocupă de cunoașterea militarilor din subordine sub toate aspectele, citește mult, cu creionul în mână. Conspectează pe marginea temei principalelor războaie din istoria universală de la Alexandru cel Mare la Napoleon Bonaparte, descifrând principalele elemente de artă militară. Vizionează spectacole de teatru și efectuează excursii în țară și în străinătate. Preocupările sale și trăsăturile de caracter nu au scăpat aprecierii șefilor ierarhici. În „Foaia calificativă” pe anul 1911 locotenentul Paul Teodorescu este notat după cum urmează: *Educație militară și generală foarte bune, mult bun simț, modestie, tact, caracter bun și leal, foarte bun camarad, apreciat și iubit*⁶.

A fost mobilizat pentru campania din 1913, în Bulgaria, pe timpul căreia, la comanda Companiei 12 din Regimentul 5 „Vlașca”, a avut un rol

decisiv în protejarea propriilor subordonați și a altor militari în misiunea de combaterea epidemiei de holeră, fiind propus pentru efortul depus de șefii săi să fie decorat cu ordinul „Coroana României”.

Este avansat căpitan la 1 aprilie 1916, iar la 15 august este din nou mobilizat, când Armata României a intrat în Primul Război Mondial alături de Antantă. Dintre misiunile îndeplinite a fost și aceea de adjutant al generalului Mihai Aslan, comandant al Corpului 3 Armată. Generalul Aslan care avea o vastă experiență ca militar a fost impresionat de subordonatul său, apreciat mai mult decât elogios: *Rar mi s-a întâmplat să cunosc la un tânăr ofițer o mai mare dragoste pentru cariera sa, mai multă constanță în îndeplinirea tuturor datoriilor sale. Inteligent prin muncă stăruitoare, a dobândit bogate cunoștințe militare, ceea ce i-a înlesnit intrarea în Școala de Război. Eminent educator și instructor, conduce cu multă îndemânare trupa pe teren. Caracter hotărât și leal, este înzestrat cu frumoase însușiri morale, aduce cele mai bune servicii în Statul Major al Corpului 3 Armată. Bazat pe capacitatea și educația acestui ofițer sunt convins că își va face un loc de frunte în armată*⁷.

Colaborează excelent – după destăinuirea generalului Aslan – în urma dezastrului de la Turtucaia, cu generalul Constantin Iancovescu, de la care a învățat foarte multe după cum a mărturisit în memorii. Din ordinul generalului Constantin Iancovescu organizează militarii care se retrăgeau în dezordine, spre Moldova.

Este avansat maior la 1 septembrie 1917. A lucrat la Ministerul de Război în subordinea ministrului generalul Constantin Iancovescu ca șef de cabinet *cu multă pricepere, tact și destoinicie*⁸.

La 1 aprilie 1918, a fost mutat la Regimentul Vânători de Munte comandat de locotenent-colonelul Carol, principele-moștenitor al României. Așa a început o relație care s-a derulat pe parcursul a peste 20 de ani cu întreruperi, dar și cu rezultate deosebite. Prințul Carol l-a îndrăgit și apreciat pentru activitatea depusă în regiment: *Ofițer foarte distins și de care n-am avut decât să mă laud în tot timpul cât a servit în regiment. Are o cultură militară dezvoltată și prin trecerea sa prin Școala de Război va deveni un ofițer eminent*⁹.

În urma examenului de admitere reușește, în 1914, la Școala Superioară de Război, care și-a întrerupt activitatea, cursanții și profesorii militari fiind trimiși la unități. În luna august 1914 începuse Primul Război Mondial. Școala de Război și-a reluat activitatea la Iași, la 1 octombrie 1918. Maiorul Paul Teodorescu a făcut parte din cea de-a 26-a promoție care și-a început cursurile anului I la 1 martie 1919 la București.

Se distinge între colegi prin aplecarea constantă pentru studiu și

acumularea de cunoștințe. După primul an de activitate în calitatea de cursant, colonelul D. Constantinescu, comandantul Școlii Superioare de Război scria în dosarul lui Paul Teodorescu: *Acest ofițer este menit să urce cele mai înalte trepte ale ierarhiei militare*⁰.

La finele anului I s-a clasat al doilea din cei 32 de colegi, poziție ce i-a asigurat selecția pentru unul din cele două locuri la Școala de Război a Franței. A plecat la Paris împreună cu colegul său, maiorul Romulus Țupa.

S-a remarcat și la prestigioasa școală franceză, parte din temele pregătite și prezentate în fața profesorilor și colegilor au fost reținute ca model de studiu pentru cursanți. Generalul Debeney, comandantul Școlii Superioare de Război a Franței îl caracteriza pe maiorul Paul Teodorescu: *Excelent ofițer, foar-*

*te cult, spirit precis și foarte ordonat; judecă cu multă logică, are idei foarte juste pe care le expune cu claritate*¹.

Din cei 30 de ofițeri cursanți, mulți străini, la finele anului școlar numai cei doi ofițeri români au fost reținuți în Statul Major al armatei franceze pentru stagiul de practică. A fost o nouă etapă în care maiorul Paul Teodorescu s-a evidențiat producând pe timpul stagiului o excelentă impresie. La Corpul 14 participă împreună cu trei ofițeri francezi la o ascensiune pe Mont Blanc (4.810 m), fiind singurul care, deși nu a avut echipament adecvat de alpinism, a cucerit vârful producând o puternică impresie ofițerilor și opiniei publice franceze. Comandantul mării unități franceze sublinia în notare: *Spirit foarte cultivat, inteligență ageră și foarte vie, judecă foarte just, foarte*

*muncitor, foarte dornic de a se instrui și de a-și completa în continuare cunoștințele căpătate... Ținută foarte îngrijită, om de societate perfect, tact desăvârșit. Din toate punctele de vedere, maiorul Teodorescu este un ofițer de prim ordin*².

La încheierea cursurilor, după notele obținute, maiorul Paul Teodorescu s-a clasat întâiul, dar tradiția Școlii de Război a Franței era ca șef de promoție să fie numai un ofițer francez. A fost trecut pe locul doi, schimbare pe care a recunoscut-o ulterior generalul Henri-Mathias Berthelot.

Revenit în țară, a fost încadrat la Marele Stat Major și Școala Superioară de Război unde începe să predea împreună cu Romulus Țupa cursul de *Tactică generală*. Realizează împreună cu prietenul său o lucrare mai am-

plă, *Divizia. Războiul de mișcare, Teme și soluțiuni* în două volume, care a stat la baza introducerii noii doctrine militare în Armata României.

Înaintat la gradul de locotenent-colonel la excepțional este solicitat de Prințul Carol pentru postul de șef de stat-major al Inspectoratului General al Aeronauticii, a cărei comandă a preluat-o. Într-una din aprecierile lui Carol, de altfel toate elogioase, se precizează referitor la activitatea subordonatului său: *șef de stat-major, colaborator fără pereche, n-am avut decât să mă laud de concursul neprețuit pe care mi l-a dat în orice clipă. Timp de 3 ani, de când colaborăm împreună la aceeași operă, am învățat să cunosc calitățile acestui eminent ofițer*¹³.

După părăsirea României de către Carol și renunțarea la poziția de prinț-moștenitor generalul Vasile Rudeanu a preluat comanda Inspectoratului Aeronauticii. El consemnează în memorii momentul și întâlnirea cu locotenent-colonelul Paul Teodorescu: *La Inspectoratul General al Aeronauticii am fost primit de locotenent-colonelul Paul Teodorescu, care îndeplinise pe lângă fostul principe-moștenitor funcția de șef de stat-major. Înalt, zvelt, brun, figură regulată, distinsă, privirea adâncă și vie, locotenent-colonelul Paul Teodorescu prin atitudinea și felul său de a vorbi îmi apărură energic, ferm, demn, și cu o vădită perseverență stăpânire de sine. Concis, clar și precis, m-a pus repede la curent cu situația Aeronauticii noastre și aceea care după părerea sa ar trebui să fie. Am recunoscut că aveam în fața mea un șef de stat-major ce-mi trebuia*¹⁴.

Locotenent-colonelul Paul Teodorescu a fost mutat în alte unități, îndeplinind mai multe funcții: la Regimentul 9 Vânători, director al Cursului de pregătire a căpitanilor de la Făgăraș, la Regimentul 23 Infanterie, iar de la 6 octombrie 1928 la Regimentul 6 de Gardă, a cărei comandă a preluat-o în august 1929, unitate cunoscută sub numele de Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul”, unde a desfășurat o activitate laborioasă transformând unitatea într-una de elită a Armatei României, un model din toate punctele de vedere.

Pe parcursul celor patru ani cât a comandat această unitate, generalul Ion Bădescu, superiorul său, a apreciat munca depusă de colonelul Paul Teodorescu unde munca depusă a făcut din *Regimentul de Gardă o instituție, iar din cazarmă un altar ostășesc*¹⁵. Experiența creativă la comanda Regimentului de Gardă a transpus-o într-o carte intitulată *Instrucția într-un regiment de infanterie* pe care a dedicat-o ofițerilor din unitate pentru priceperea, zelul și devotamentul pus în munca de instruire¹⁶.

În 1932, dă publicității o nouă carte de data aceasta dedicată Jan-

darmeriei: *Întrebuințarea jandarmeriei teritoriale și operative în război (8 operațiuni, 2 hărți și o schiță)*.

Din noiembrie 1932 până în decembrie 1936, a fost atașat militar în Franța, fiind acreditat și în Belgia și Spania, remarcându-se ca unul din cei mai străluciți diplomați militari ai perioadei. Din aprecierile referitoare la activitatea desfășurată la Paris reținem pe cea a generalului Ion Antonescu, șeful Marelui Stat Major: *Col. Teodorescu Paul a adus, în calitate de atașat militar, reale servicii M.St.M., rapoartele sale fiind întotdeauna pline de interes. Prin trecutul său admirabil și cultura sa și-a urmat o foarte frumoasă situație la Paris. Caracter de elită. Merită a fi admis la Cursul de comandant*¹⁷.

Revine din misiunea diplomatică de la Paris și este numit la comanda Școlii Superioare de Război. Este o nouă etapă a excepționalei sale cariere pline de creativitate. A fost avansat general de brigadă la 1 februarie 1937. Două sunt rezultatele cele mai pregnante care au marcat profund învățământul superior militar. A reformat procesul de învățământ prin intermediul unei *Directive*, fixând rolul Școlii Superioare de Război în formarea ofițerilor de comandă și stat-major și construirea campusului, devenit emblematic pentru urbanismul Bucureștiului. Pe Dealul Țăcăliei din Cartierul Cotroceni, pe un loc viran, împreună cu arhitectii Duiliu Marcu, Negoescu și Tănăsescu a ridicat un complex de învățământ unic în România cu spații destinate cursurilor, seminariilor și altor activități didactice precum și pentru cazarea profesorilor și cursanților.

Regele Carol al II-lea, care l-a sprijinit în demersul său privind ridicarea campusului, avea să noteze în jurnalul său: *Locul e, într-adevăr, o minune, corespunzând nevoilor și unei concepții moderne, civilizate a ce trebuie să fie o astfel de instituție. Efortul ce l-a făcut Paul Teodorescu este absolut spre toată lauda și merită mulțumirile cele mai calde din partea tuturor*¹⁸.

La propunerea Regelui Carol al II-lea generalul Paul Teodorescu a fost numit subsecretar de stat, funcție pe care a îndeplinit-o două luni de zile (4 septembrie-31 octombrie 1937) cu scopul de a introduce o reformă în Armata țării.

De la 1 noiembrie 1937 la 2 iunie 1940 generalul Paul Teodorescu a deținut postul de ministru al Aerului și Marinei. Noua funcție i-a dat posibilitatea să-și dovedească din plin neobișnuita sa vocație a creativității și eficienței. S-au promovat programe pentru dezvoltarea Aeronauticii și Marinei, atât în plan militar și civil, înzestrarea cu avioane și nave s-a mărit, sectoarele de producție pentru cele două domenii s-au

reorganizat și contribuția industriei românești la dotări a sporit. Concomitent s-a avut în vedere pregătirea personalului pentru cele două sectoare.

Paralel cu aceste responsabilități solicitante generalul Paul Teodorescu și-a continuat preocupările științifice. Când a fost atașat militar a început pregătirea unei teze de doctorat la Sorbona. La sugestia profesorului Nicolae Iorga, *dornic de a vedea îmbogățită bibliografia războiului nostru de independență*, a adunat materiale cercetând numeroase surse pentru tema: *Opinia publică din Europa asupra războiului român din 1877-1878 pentru independență*. În 1966 a depus la Academia Română 3.067 fișe strânse din bibliotecile din Paris, Viena, Berlin, Londra, Madrid, Roma și Bruxelles. Nu a reușit să susțină doctoratul, deși teza a fost depusă și comisia formată, întrucât a fost rechemat în țară, iar funcțiile importante deținute nu i-au mai permis să finalizeze proiectul doctoral. În 1978, la vârsta de 92 de ani, s-a adresat Universității Sorbona pentru susținerea publică a tezei, *acțiune morală ca să fie un exemplu pentru generațiile viitoare*¹⁹.

La 27 mai 1938, cel mai înalt for științific al țării, Academia Română, l-a ales pe generalul Paul Teodorescu membru corespondent, iar Academia Oamenilor de Știință din România membru asociat și, ulterior, membru titular.

O altă latură a activității generalului Paul Teodorescu a fost sprijinul acordat Bisericii Ortodoxe. A contribuit la repararea mai multor biserici, iar în comuna Joița (Ilfov) a ridicat o biserică de lemn. Marea sa realizare în acest domeniu rămâne activitatea complexă desfășurată la Mănăstirea Dintr-un Lemn unde, între 1938-1940, a implicat Aviația, Marina și Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” în importante lucrări de reparații, construcții și moderni-

zare. La solicitarea sa, forurile competente au aprobat transformarea Sfântului Locaş, spre sfârșitul anului 1939, în mănăstire de rugăciune și pomenire a marinarilor și aviatorilor.

Părăsește postul de ministru la 11 mai 1940, în urma remanierii guvernului și preia comanda Diviziei 1 Gardă, pe care a deținut-o până la 8 septembrie 1940, când a demisionat din armată întrucât după venirea la conducerea țării, generalul Ion Antonescu a ordonat arestarea sa la domiciliu.

De-a lungul carierei sale militare care s-a derulat de-a lungul a 32 de ani în Armata României, generalul Paul Teodorescu a fost recompensat cu ordine și medalii de statul român și francez. Precizăm că Franța i-a acordat pentru contribuția la întărirea relațiilor româno-franceze „Legiunea de onoare” în grad de Cavaler, Ofițer și Comandor.

După 23 august 1944, a solicitat comanda unei unități pe Frontul de Vest, dar nu i s-a acordat. A activat în Mișcarea Națională de Rezistență împotriva regimului de ocupație a țării de către trupele sovietice și a cursului pe care îl lua România. Este supravegheat de agenți ai Siguranței Statului, fiind considerat periculos pentru regim. I s-au făcut, în București și la Joița unde avea o casă și ferma de orez, mai multe percheziții, confiscându-i-se documente și manuscrise.

S-a decis să părăsească țara. A fost arestat în noaptea de 18/19 decembrie 1949 de Securitatea din Timișoara. Este condamnat la cinci ani de închisoare, fiind eliberat la 8 martie 1954. Întrucât casa din București i-a fost confiscată, a locuit într-un demisol igrasios, fără pensia care i-a fost anulată, fiind nevoit să facă pungi de hârtie pentru Patriarhie și Episcopia Râmnicului.

După repetate intervenții la conducerea

Ministerului Forțelor Armate i s-a dat o pensie de 800 lei abia în 1963, cu aprobarea ministrului generalul Ion Ioniță care, în rezoluția pusă pe raportul Direcției Financiare, sublinia: *Acest om la vârsta de 76 de ani, fără familie, fără niciun alt ajutor nu are din ce trăi*²⁰.

Ultimii ani de viață i-a petrecut scriindu-și memoriile și *O istorie a Aeronauticii*, vizitând frecvent Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde era înconjurat cu căldură și prețuire de obștea maicilor. Foștii colegi și colaboratori l-au sărbătorit și omagiat în diverse momente, punând în evidență meritele sale excepționale.

Generalul Paul Teodorescu s-a stins din viață la 17 ianuarie 1981, fiind înmormântat la Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde își pregătise din vreme mormântul, cu onoruri militare, înconjurat de maici, de mulți dintre cei care l-au prețuit și respectat.

Realizările și opera au început să fie mai bine cunoscute și apreciate după 1989. Cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Gherasim, arhiepiscop al Râmnicului și sprijinul Preasfințitului Emilian Lovișteanu, episcop vicar, un grup de istorici a început proiectul aducerii, în atenția specialiștilor și a publicului interesat, a personalității generalului Paul Teodorescu, valorificarea manuscriselor sale și a altor izvoare inedite.

Odată cu publicarea volumului *Generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981). Vocația creativității* în anul 2013, cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la naștere, s-a organizat o sesiune științifică la Arhiepiscopia Râmnicului, o slujbă arhierescă și un ceremonial militar la Mănăstirea Dintr-un Lemn cu participarea reprezentanților Statului Major al Forțelor Aeriene, Statului Major al Forțelor Navale, ai Arhivelor Militare Naționale Române, Universității Naționale de Apărare „Carol I” și a

unui pluton de la Brigada 30 „Mihai Viteazul”. Activitățile s-au constituit într-un moment plin de semnificații care a marcat readucerea în atenție a vieții și activității prolifrice a generalului Paul Teodorescu.

Un grup de cercetători, participanți la pregătirea activităților menționate mai sus, s-a raliat, cu același entuziasm, la propunerea făcută, în anul 2013, de semnatarul articolului de față de a constitui **Centrul de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu”** cu sediul la Mănăstirea Dintr-un Lemn. Îi menționăm - pentru că formează echipa de bază care a făcut ca an de an să se organizeze simpozionul național *Biserica și Armata. Tradițiile conlucrării*, în cadrul căruia se lansează și periodicul *Misiunea*, ca anuar al Centrului - pe: comandor (r) dr. Marian Moșneagu, dr. Luminița Giurgiu, dr. Teodora Giurgiu, dr. Alin Spânu, dr. Ion Giurcă, dr. Andreea Atanasiu-Croitoru, comandor (r) dr. Aurel Pentelescu, dr. Ionuț Constantin-Petcu, Dumitru Manolache, colonel (r) Remus Macovei, preot Constantin Olariu, preot dr. Ștefan Zără, dr. Maxim Vlad, dr. Ionela Zaharia, dr. Cornel Țucă.

Proiectul a pornit cu binecuvântarea ierarhilor Arhiepiscopiei Râmnicului la acel moment Înalt Preasfințitul Gherasim și Preasfințitul Emilian Lovișteanu și, desigur, cu sprijinul Preacuvioasei maici starețe stavrofore a Mănăstirii Dintr-un Lemn, Emanuela Oprea.

Întronizarea, la 8 iunie 2014, a Înalt Preasfințitului Varsanufie ca Arhiepiscop al Râmnicului, a dat colectivului Centrului certitudinea continuității și dezvoltării activităților. **Centrul de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu”** își desfășoară astăzi activitățile sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România și Arhiepiscopia Râmnicului.

S-a redimensionat astfel nu numai cunoașterea vieții și activității generalului Paul Teodorescu, dar și cunoașterea și îmbogățirea hronicului ce mărturisește încă din vremea voievozilor Țărilor Românești legătura și conlucrarea Bisericii și Armatei.

La împlinirea a 130 de ani de la nașterea generalului Paul Teodorescu, putem afirma că personalitatea sa creativă inspiră continuarea cunoașterii cu instrumentele cercetării istorice și îmbogățirea legăturilor trainice ale celor două instituții fundamentale ale poporului român - Biserica și Armata.

GENERAL PAUL TEODORESCU (1888-1981) - 130 YEARS FROM HIS BIRTH

A distinguished personality of the first half of the 20th century, General Paul Teodorescu was remarked for his entire career as diplomat, military theorist, professor and founder. His name is bound with the reconstruction of Dintr-un Lemn Monastery, its worship to honor and to commemorate the military pilots and sailors and its transformation in a unique place in the world.

Keywords: General Paul Teodorescu, Dintr-un Lemn Monastery, founder, Râmnic Archiepiscopate, pilot, sailor

NOTE

- 1 Academia Oamenilor de Știință din România
- 2 Vezi ***Generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981). Vocea creativității, coordonatori Valentin Ciorbea, Emilian Lovișteanu, Marian Moșneagu, Constanța, Editura Ex Ponto, 2013, p. 253.
- 3 Ibidem, p. 45.
- 4 Ibidem, p. 47.
- 5 Ibidem, p. 79.
- 6 Ibidem, p. 47.
- 7 Ibidem, p. 80.
- 8 Ibidem, p. 49.
- 9 Ibidem, p. 50.
- 10 Ibidem, p. 51.
- 11 Ibidem.
- 12 Ibidem.
- 13 Ibidem, p. 85.
- 14 Generalul Vasile Rudeanu, Memorii. Din timpuri de pace și război, 1884-1929, București, Editura Cavallioti, 2005, p. 238.
- 15 ***Generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu..., p. 89.
- 16 Colonel Paul Teodorescu, comandantul Regimentului de Gardă, Instrucția într-un regiment de infanterie, București, Tipografia „Lupta”, 1931, p. 4.
- 17 ***Generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu..., p. 59.
- 18 Regele Carol al II-lea, Însemnări zilnice. 1937-1951, vol. II, 13 martie-15 decembrie 1939, București, Editura Scriptor, 2003, p. 297.
- 19 Scrisoare olografă din Arhiva Mănăstirii Dintr-un Lemn.
- 20 Arhivele Militare Române (A.M.R.), Fond Direcția Cadre și Învățământ, dosar nr. 15785/1974, f. 73 și urm.